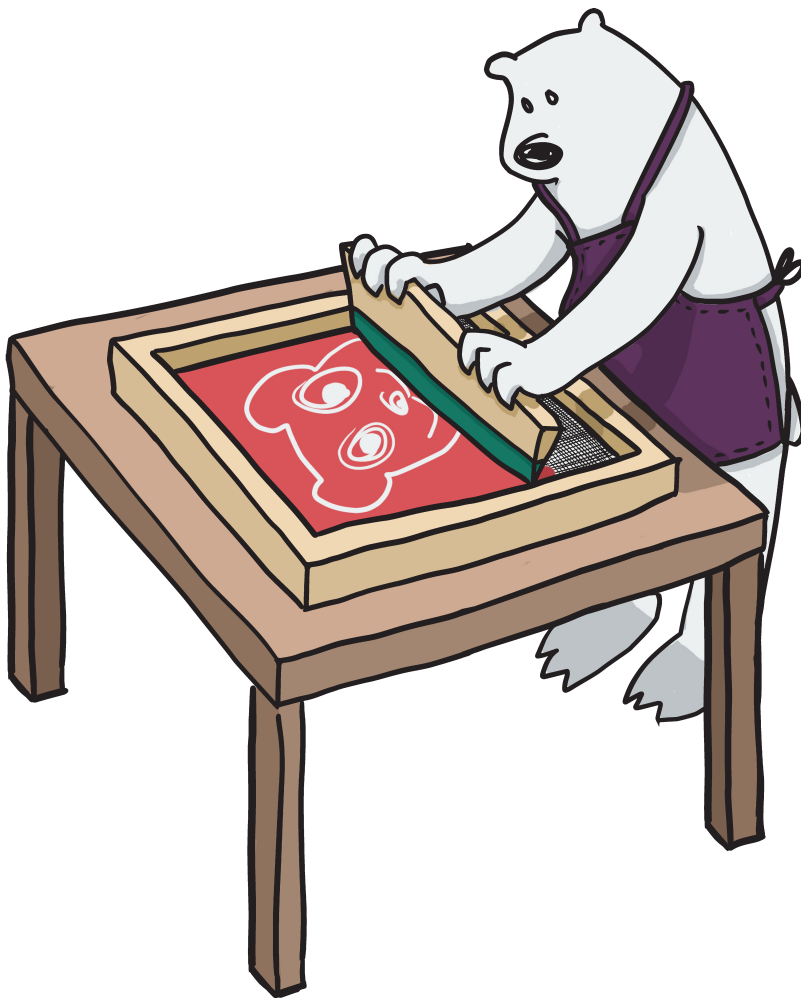

FANZI NEVE RKST ADEN

INSTRUKTIONER FÖR SCREENTRYCK

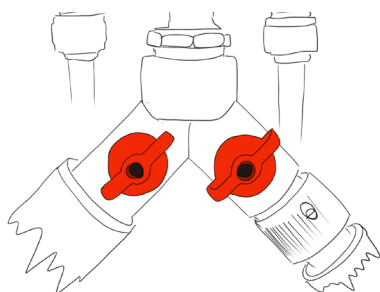

FÖRBERED DIN ARBETSYTA

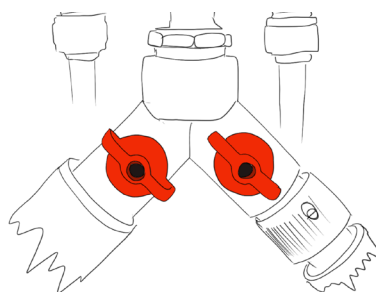
1A Förbered ditt original, skriv ut det på papper och kopiera över det till laserfilm (OH-papper). Det kanske låter onödigt krångligt, men det ger absolut bäst resultat med vår skrivare på Fanzineverkstaden. Be personalen ställa in pappersfacken i skrivaren innan du skriver ut.

1B Om du har en nyköpt, oanvänd ram så tvätta av den ordentligt innan användning med AQ-3 (Avfettning) på bägge sidor och lägg på tork i torkskåpet.

2 Kontrollera så kranen är rätt inställd på dubbelmunstycket med de två orange vredena (se bilder) så vattnet kommer ur slangen och stäng alltid av kranen på vanligt vis när du är färdig, aldrig med dubbelmunstycket. Slangen kan explodera om den fortsätter fyllas med vatten. Glöm inte använda hörselskydd när du spolar av ramen. Förkläden hänger på toaletten.

Vatten kommer endast ur slangen

Vatten kommer endast ur kranen

3 Förbered badrummet, flytta på torkstället, se till så kranarna är rätt inställda enligt ovanstående, så det inte kommer vatten överallt. Fäll upp beskiktningbordet, ställ fram rengöringsmedel och -verktyg.

4 Förbered tryckbordet, raklar, test- och tryckpapper, hushållspapper, burkar och plastmuggar (för att hålla upp ramen från bordet). Välj ut och/eller blanda till de färger du vill använda. Tomma burkar att blanda i finns i samma hylla som färgerna.

5 Förbered torkskåpet (torka ur om nödvändigt), exponeringsytan, rengör exponeringsglaset och se så att värmeflanken är på plats.

Nu är du redo för beskiktning!

BESIKTNING

Fotoemulsionen (AQ-1) finns längst ner i kylskåpet.

Väg emulsionen innan du använder den och sedan efter du använt den för att få fram rätt pris.

Preparera din ram med AQ-1, den ljuskänsliga fotoemulsion som utgör grunden för din schablon.

Fördelen med AQ-systemet är att beskiktning och övrig hantering av material kan ske i vanlig rumsbelysning. Du behöver alltså inte stå i något mörkrum eller liknande.

Däremot ska du undvika solljus och UV-lampor. Arbeta därför INTE med beskiktning och exponering nära ett fönster eller nära UV-lampan vid exponeringsbordet när den är tänd.

1 Häll rikligt mer AQ-1 i beskiktningstråget. Var inte snål, det resulterar bara i ojämnt beskiktade ramar som du inte kan använda. Emulsion som blir över efter beskiktningen skrapar du tillbaka i burken med hjälp av en skrapa.

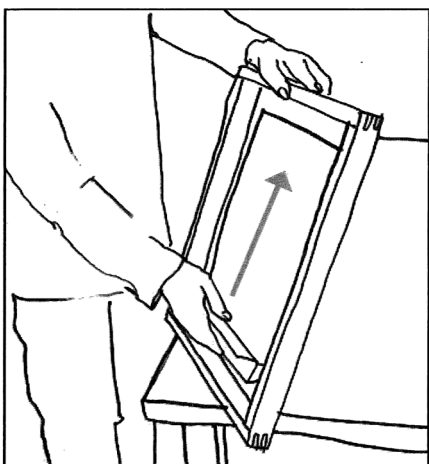
2 Håll screenramen vinklad enligt bilden.

Placera beskiktningstråget så det ligger mot den rengjorda och torra duken. Vinkla tråget tills emulsionen ligger mot duken. När emulsionen fått kontakt med duken längs med hela trågbredden för du tråget upp med ett bestämt drag. Bibehåll kontakten med duken hela vägen. Stanna några centimeter från ramkanten och vinkla tillbaka tråget så emulsionen rinner tillbaka in i tråget. Beskikta på varje sida så att hela duken täcks med ett jämnt, tunt lager av emulsion.

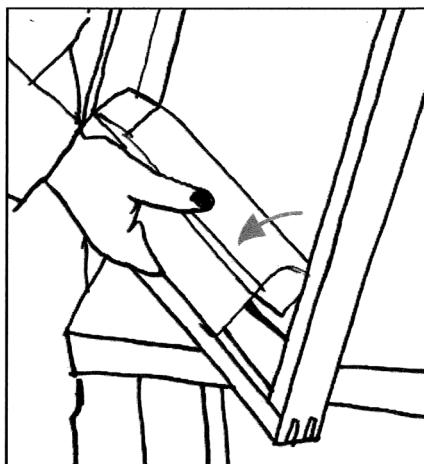
3 Därefter gör du avskrap, d.v.s. du drar med tråget precis som när du beskiktade duken, men denna gång vinklar du tråget så ingen emulsion rinner mot duken. Tråget skrapar nu upp överflödigt emulsion samt jämnar ut det tunna skiktet av emulsion. Gör 4 avskrap på duken; varannan gång framsida, varannan baksida.

4 Torka den beskiktade ramen i torkskåpet under exponeringsbordet.

Skruva igång timern i eluttaget innan du sätter på fläkten. Tryck in bägge knapparna på fläkten och se till att den står 7-10 cm ifrån tratten.

Besiktning

Avskrap

EXPONERING

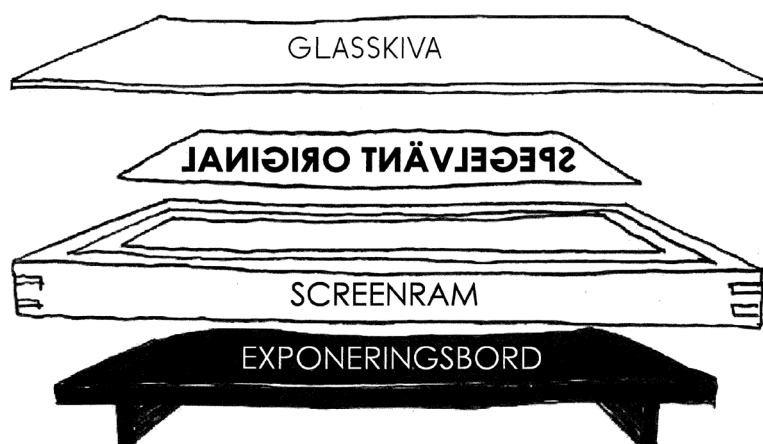
Har du en större ram än de med tryckyta i A3 så ska lampan höjas ett par centimeter och belysningstiden förlängas, be personalen om hjälp med detta!

- 1 Lägg ramen på exponeringsbordet, med baksidan uppåt så att ramen omfamnar bordet och duken ligger tätt mot den svarta filtytan.
- 2 Placera ditt OH-original på duken.
- 3 Lägg på glasskivan (kontrollera att den är ren och torr).
- 4 Motivet ligger nu pressat mot duken och det underliggande bordets svarta filt ligger direkt mot duken underifrån. Detta ger en skarp och exakt avbild av motivet på duken och man undviker att UV-ljuset reflekteras eller sipprar in under kanterna på OH-filmen.
- 5 Sätt din timer efter tiderna nedan och belys duken:

Dubbelkolla gärna vilken duktäthet du har på duken om det är en ny ram.

Belysningstider:

40-duk ca 7½ min
60-duk ca 5½ min
80-duk ca 3½ min
100-duk ca 2½ min

Dessa tider är ungefärliga eftersom exponeringstiden beror på UV-lampans avstånd från exponeringsbordet, hur bra ljusspärren originalet har samt dess karaktär, d.v.s. tunna linjer kräver kortare belysningstid, stora fält kräver längre tid, osv.

- 6 Efter belysning släcker du UV-lampan, tar screenramen och spolrar av den med **kallt vatten från den exponerade sidan**.

Den emulsion som täckts av motivet och som inte exponerats för UV-ljus kommer att lossna, medan övrig emulsion har härdats fast i duken. Lossnar schablonen när ramen spolras av är belysningstiden för kort, tvätta då av din ram enligt instruktionerna för rengöring och gör om beskiktningen, sedan förlänger du belysningstiden med 30 sekunder (eller 15-20 sekunder för ramar med en högre duktäthet än 80).

- 7 Läska av ramen på båda sidor, helst med tidningspapper. D.v.s. lägg ett tidningspapper plant på den våta duken och dra försiktigt loss bladet. Detta för att ta bort det mesta av vattnet och få bort oexponerad emulsion som stannat kvar (som annars kan täppa igen delar av schablonen under torkningen).

- 8 Torka ramen i torkskåpet (tar ca 15-20 min).

- 9 Efterbelys ramen med UV-lampan (samma belysningstider som innan).

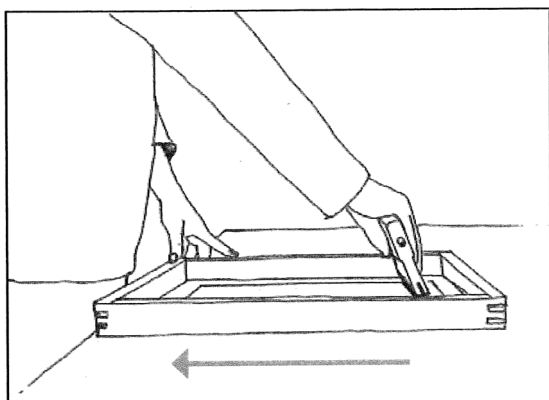
TRYCK

Sätt fast ramen på tryckbordets gångjärn eller sätt fast de borttagbara i valfritt bord. Passa in ramen till pappret med hjälp av ditt original.

FYLL RAMEN

Lyft ramen och håll rikligt med färg i bortersta kanten av tryckramen, det blir din färgdepå under tryckarbetet. Det är viktigt att du inte snålar med tryckfärg då detta kan resultera i ojämna tryck. Överbliven färg får du lätt tillbaks i burken med hjälp av en skrapa.

Börja ALLTID med att provtrycka på ett material som liknar det som ska användas så du ser hur färgen och schablonen uppför sig. Gör många provtryck så du blir säker på ditt tryckresultat.

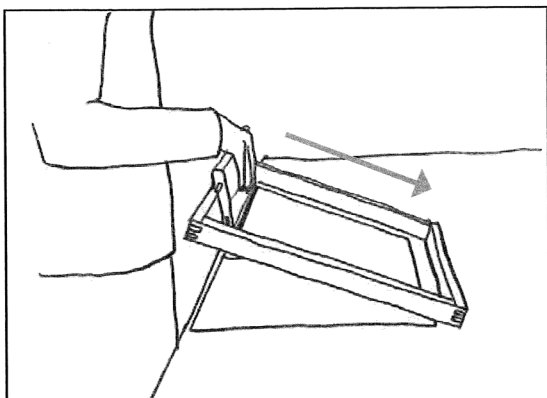

Rakeldrag

RAKELDRAG

Dra rakeln MOT dig med ett stadigt tryck. Lyft rakeln och dra eventuellt ett drag till från färgdepån, även denna gång MOT dig. Tryck det antal rakeldrag som passar bäst för ditt tryck, detta kommer du fram till genom att provtrycka. Ibland räcker ett rakeldrag, ibland krävs fler för att trycket ska bli ordentligt infärgat.

Hur du drar rakeln är helt avgörande för tryckresultatet. En mindre vinkel mellan rakel och duk ger ökat färgflöde medan ett mer upprätt rakeldrag ger mindre färg. Testa dig fram.

Fyll schablonen

FYLL SCHABLONEN

När du är klar med ett tryck lyfter du ramen från tryckunderlaget och fyller schablonen med färg genom att föra rakeln baklänges jämfört med ett vanligt rakeldrag. Med samma vinkel på rakeln och med samma stadiga tryck fyller du schablonen med färg med ett rakeldrag FRÅN dig. Färgen hamnar då tillbaks i din färgdepå och du har nu jämnt med färg

i duken inför nästa tryck. Sätt sedan ett stöd under ramens kortsida närmast dig så den lyfts från bordet (använd exempelvis plastmuggar, tråklossar, toarullar, you name it), annars kladdar den och nästa tryck blir ojämnt.

Samma sak görs vid paus i arbetet. Även en blomspruta med vatten kan förlänga paustiden.

När du är klar med trycket skrapar du upp överbliven färg och håller tillbaka den i burken.

Gör du många tryck kommer du se på tryckresultatet när det är dags att skölja av färgen från ramen och börja om med en ny färgdepå. Samma sak när fotoschablonen har gjort sitt och börjar lossna.

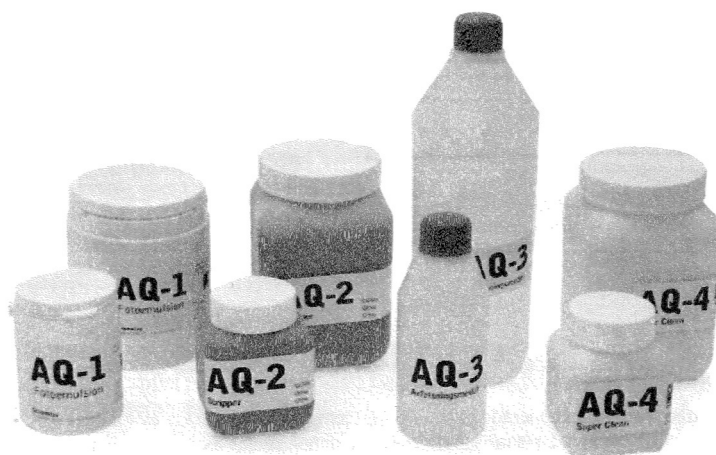
RENGÖRING

Skölj av ramen direkt, låt den inte stå och torka för färgen kommer fastna i duken och bli väldigt svår att få bort.

Doppa en diskborste i AQ-2 (Stripper) och skrubba ordentligt på dukens båda sidor tills fotoemulsionen löses upp. Spruta på AQ-3 (Avfettning). Fortsätt bearbeta dukens båda sidor. Avsluta med renspolning med hett vatten och en stark stråle. Vi har även en högtryckstvätt om det skulle behövas.

OBS! Avbryt inte. Om fotoemulsionen inte sköljs bort härdar den igen efter ca 20 min och är då mycket svår att få bort. Låt ramen torka innan du beskiktar på nytt.

Glöm inte hörselskydd och förkläde vid avspolning!

KEMI

Vi använder oss av Screentecs produkter för att de är lättanvända och inte kräver speciell belysning vid beskiktning.

AQ-1 Fotoemulsion

UV-ljuskänslig emulsion för att framställa fotoschabloner.

AQ-2 Stripper

Tar bort fotoschablonen från duken.

AQ-3 Avfettning

Tillsätts tillsammans med AQ-2 för att göra ramtvätten mer effektiv. Nya screendukar tvättas med avfettning och varmt vatten innan användning.

AQ-4 Super Clean

Används för att rengöra starkt nedsmutsade ramar och för att få bort spökbilder.

OBS! FRÄTANDE! Prata med personalen om du behöver använda AQ-4, personliga instruktioner finns att få.

SILKSCREEN PÅ FANZINEVERKSTADEN

Vi har:

- en fast station med 2 tryckplatser och ytterligare 2 flyttbara tryckplatser
- ett enkelt torkskåp som klarar ramar med max yttermått 50x70 cm
- exponeringsutrustning
- OH-film A3
- beskiktningstation
- screenvask
- pappers- och tygfärg
- UV-emulsion
- rengörings- och avfettningsmedel
- hobbykartong för tryck

Du behöver införskaffa egna ramar och raklar, vi har bara ramar och raklar för utlåning under våra screentrycks-workshops.
Du kan köpa screenramar och raklar på Drewex och Matton men de köper själva in från Screentec, så det blir billigare att köpa direkt från Screentec.

Största ramarna från Screentec som går in i vårt torkskåp är "Screenram i trä MA" (yttermått 42x56cm) och "Screenram i aluminium" (50x60cm).

Du kan ta med egen screentrycksfärg eller använda verkstadens. Vi har för närvarande pappersfärg i grön, röd, gul, blå, svart och vit samt tygfärg i svart.

Nuvarande prislista (baserat på inköpspriser)

- färg är 37 öre per gram
- emulsion är 60 öre per gram
- OH-film A3 6,10 kr/st

För att ta reda på hur mycket du använder måste du väga behållaren före och efter du har tagit vad du behöver.

Rengörings- och avfettningsmedel är kostnadsfritt.

Hur funkar det?

- För att screentrycka på verkstaden behöver du vara medlem. Medlem blir du här!
- Du behöver ha tidigare erfarenhet av att trycka för att boka tid i screenverkstaden.
- Har du aldrig tryckt förr kan du gå på en grundutbildningsworkshop i screentryck. Om du inte ser någon på hemsidan kan du anmäla intresse via kontaktformuläret så ser vi när vi kan ordna fler.
- Du kan boka screentryckstid i bokningssystemet, precis som med allt annat.
- Du kan förvara dina ramar och raklar på verkstaden så länge vi har plats. Tar platserna slut får vi hitta fler förvaringsmöjligheter!

Ha så kul!

Screentryck, även kallat serigrafi, tygtryck, genomtryck eller silkscreen, är en tryckteknik för att göra flera kopior utifrån ett original. Varje kopia kan variera lite och kan göras i olika färger.

Tekniken kan användas för enskilda prints eller för att handtrycka böcker, med en eller flera färger beroende på hur många ramar du använder.

Vi blev inspirerade av att ha varit på tex **CRACK!**, en festival i Rom för tryckt och tillfällig konst, där det går att hitta många exempel på screentryck som använts för serierelaterat material, och vi ville skapa förutsättningar för och uppmuntra fler serieskapare i Svergie att testa tekniken.

Några exempel på kollektiv/ställen som använder silkscreen för böcker och konst är: **Le Dernier Cri** [FR], **Le Garage L** [FR], **Matrijaršija** [RS], **Forte Prenestino** [IT] med fler, och nu även **Fanzineverkstaden** i Malmö.